

MUUTTUVA MATKAILU

- tietoa matkailusta ja matkailuelinkeinosta

4/2005

**Teemana yritysten ja oppilaitosten yhteistyö
Mikkelin ammattikorkeakoulu Etelä-Savossa**

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	5
<i>Arvo Peltonen</i>	
AMMATTIKORKEAKOULU KORKEAKOULUNA	6
<i>Tuija Vänttinen</i>	
YRITYSYHTEISTYÖ MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULUN MATKAILUN KOULUTUSOHJELMASSA	8
<i>Leena Fyhr ja Sirpa Korhonen</i>	
OPINNÄYTETYÖ AMMATTIKORKEAKOULUSSA	11
<i>Kirsti Litmanen</i>	
HOW TO CREATE A SUCCESSFUL TRAINING SYSTEM IN TOURISM AND HOSPITALITY INDUSTRY?	13
<i>Natalia Kushcheva</i>	
MATKAILUN TIETOVIRRAT – PORTAALI MATKAILUALAN TUTKIMUKSEN JA OPISKELUN TIEDONHAUN AVUKSI	16
<i>Tommi Pälli</i>	
TILINTARKASTUKSEN KEHITTYMINEN SUOMESSA SADAN VUODEN AIKANA	17
<i>Leena Kosonen</i>	
TAVOITTEENA AVOIMET KOULUTUSVÄYLÄT II-ASTEELTA AMMATTIKORKEAKOULUUN	23
<i>Tuuli Järvinen</i>	
VALINNANVAPAAUS ON AVOIMEN AMMATTIKORKEAKOULUN VALTTI!	25
<i>Aino Ahola</i>	
PYÖRÄILLEN JA VAELTAEN SUOMESSA –HANKE	26
<i>Tuula Höglund ja Pirjo Räsänen</i>	
MELOEN JÄRVI-SUOMESSA –HANKE	29
<i>Tuula Höglund</i>	
KANSAINVÄLISYYS AMMATTIKORKEAKOULUSSA	31
<i>Kirsti Litmanen</i>	
YLIOPISTOT JA AMMATTIKORKEAKOULUT PANOSTAVAT MAAKUNNAN OSAAMISEN KÄRKIALOILLE	33
<i>Kai Andersin</i>	

ESIPUHE

Muuttuva Matkailu (MuMa) omistaa vuoden 2005 viimeisen numeronsa (4/2005) ammattikorkeakouluille. Ammattikorkeakoulut ovat matkailualaan liittyvässä opetus- ja kehittämistoiminnassaan muodostuneet tärkeiksi vaikuttajiksi alan alueellisen osaamisperustan vahvistamisessa. Ammattikorkeakoulujen käytännön opetus- ja kehittämistyö palvelee suoraan matkailualan yritystoimintaa ja elinkeinon osaamistarpeita.

Ammattikorkeakoulut ovat luonnollinen yliopistojen yhteistyökumppani myös tutkimustoiminnan kehittämisessä duaalimalliin perustuvan työnjaon pohjalta. Parhaimmillaan yhteistoiminta pohjaa suunnitelmalliseen kummankin osapuolen "vahvuuksien vahvistamiseen" ja saavutettujen synergiahyötyjen tehokkaaseen välittämiseen ympäröivän yhteiskunnan tarpeisiin. Oppilaitokset ovat osaamisalueillaan yhdessä mukana kunkin maakunnan matkailuelinkeinon kehittämistalkoissa.

Itä-Savossa yhteistyö Mikkelin ammattikorkeakoulun Savonlinnan yksiköiden ja Joensuun yliopiston Savonlinnan matkailun toimijoiden (matkailualan verkostoyliopiston ja Savonlinnan koulutus- ja kehittämiskeskuksen) kanssa on oiva esimerkki, miten yhteistyö käytännössä toimii. Yhteistyön tiivistyminen on johtanut matkailun yhteisen osaamiskesittymän syntymiseen. Osaamiskesittymää vielä vahvistaa Savonlinnan Innovaatiokeskus Oy:n koordinoima valtakunnallinen verkostomuotoinen matkailun osaamiskeskus ja sen Savonlinnan solmu. Savonlinnaan on syntymässä kansallisestikin näkyvä matkailuosaimisen kortteli (Puistokatu), johon jo nyt on sijoittumassa noin sata matkailualan asiantuntijaa sekä matkailun korkea-asteen koulutusyksiköistä että elinkeinon ja tukitoimintojen piiristä.

Korkeakouluille omistettu MuMa:n numero käsittelee "kotipesän" asioiden ohella laajemminkin ammattikorkeakoulujen toiminnassa ja toimintaympäristössä ilmeneviä kehittämishaasteita. Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitoksen puolesta esitän lämpimän kiitokseni kaikille tämän julkaisun valmistamiseen osallistuneille.

Arvo Peltonen
Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos
(Matkailualan verkostoyliopisto)
Joensuun yliopisto
PL 78
57101 Savonlinna
Puh. +358 15 511 7628
arvo.peltonen@joensuu.fi

AMMATTIKORKEAKOULU KORKEAKOULUNA

Ammattikorkeakoulut Suomessa ovat korkea-asteen oppilaitoksina vasta leikki-iässä. Ensimmäiset kokeilut aloitettiin Suomessa 1990-luvun alkupuolella. Tarve koulutusasteen nostamiseen II- ja opisto-asteelta liittyi silloisen koulutusjärjestelmän epäkohtiin, koulutuksen laadun kehittämiseen ja yhteiskunnan ja työelämän muutoksiin (Salminen 2001). Koulutusjärjestelmä ei vastannut nuorten korkeisiin koulutustoiiveisiin, ja korkea-asteen koulutus jakautui epätasaisesti Suomessa. Koulutuksen laatu oli erittäin keskeinen tekijä; tavoiteltiin tiiviimpää yhteistyötä ympäröivän elinkeinoelämän kanssa, uudenlaisia työmuotoja ja uutta toimintakulttuuria. Ennakoitiin yhteiskunnan ja työelämän muutosta; Suomi oli siirtymässä huomattavasti laajempaan kansainväliseen kanssakäymiseen. Tämä lisäsi haasteita ammatilliselle osaamiselle; tarvittiin työvoimaa, jolla on laaja-alaiset osaamisen alueet ja edellytykset myös kansainväliseen yhteistyöhön.

Kuluneiden reilun kymmenen vuoden aikana ammattikorkeakoulukenttä on uudistunut monin tavoin: koulutuksen lisäksi ammattikorkeakoulun tehtäviin lisättiin lainsäädännöllisesti vuonna 2003 työelämää ja aluekehitystä tukeva ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottava soveltava tutkimus- ja kehitystyö.

OECD:n arvioinnin mukaan ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmat ovatkin olleet innovatiivisia ja työelämän kannalta tarpeellisia siten, että tutkinnot vastaavat työelämän osaamis- ja kehittämisvaatimuksia. Vuonna 2004 tehty kansainvälinen arviointi (Pratt ym. 2004) painottaa vahvasti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erilaista roolia korkeakoulukentässä myös jatkossa.

Korkeakoulukentän yhteistoimintaa Savonlinnassa

Joensuun yliopisto ja Mikkelin ammattikorkeakoulu ovat tiivistämässä yhteistoimintaansa Puistokadun matkailukorttelissa. Wivi Lönnin viime vuosisadan alussa suunnittelema kansakoulu (kuva) palvelee jatkossa matkailun innovaatiotoimintaa ja koulutusta.

Savonlinnassa on erinomaiset mahdollisuudet kehittää yliopiston ja ammattikorkeakoulun

välistä I- ja II-syklin koulutuksellista sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvää yhteistyötä hyödyntämällä kummankin korkeakoulusektorin ominaispiirteitä. Yhdessä on mahdollista löytää savonlinnalainen, kilpailukykyinen ja vetovoimainen korkeakouluprofiili matkailualallekin. Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ammattikorkeakoulu profiloituu selkeästi osaamisaloiltaan työelämää ja yrityksiä palvelemaan toimintaan. Vastavuoroisesti yliopisto tieteellistä ja tutkittua tietoa tuottavana instituutioon voi tukea tutkivan ja kehittävän otteen vahvistumista ammattikorkeakoulutuksessa ja tutkimus- ja kehittämistoiminnassa.

Ammattikorkeakoulutoiminta Savonlinnassa

Matkailun koulutuksen lisäksi Savonlinnassa on Mikkelin ammattikorkeakoulun vakinaista toimintaa liiketaloudessa, muotoilu- ja terveysaloilla. Opiskelijoita on yli 800 ja henkilökuntaa noin 70. Koulutuksen erityisenä painopisteenä on alakohtaisen osaamisen lisäksi yrittäjyys. Opiskelijoiden osuuskunta OSMO toimii yrittäjyyden oppimisympäristönä aktiivisesti terveys- ja kulttuurialoilla. Opetusmenetelmät ovat monimuotoisia; projektiopinnot ovat arkipäivää. Matkailuyrittäjien kanssa toteutetuissa opiskelijaprojekteissa on syntynyt uusia matkailutuotteita ja aktiviteetteja.

Savonlinnassa toteutetaan myös useita yritysten ja yhteisöjen toimintaa sekä ammattikorkeakouluopetusta kehittäviä hankkeita: mm. Meloen Järvi-Suomessa –, Palvelutehdas PATE- ja Hyvinvointiosaamisen kehittäminen Etelä-Savon kuntien päätöksenteossa ja johtamisessa HYVOKE –hankkeet.

Tuija Vänttinen, THL
tulosaluejohtaja, Savonlinna
Mikkelin ammattikorkeakoulu

Lähteet

- Pratt J. et al. (2004). Equal, but different. An evaluation of the postgraduate polytechnic experiment in Finland. Final Report. Publications of the Finnish Higher Education Evaluation Council, 11:2004.
- Salminen H. (2001). Suomalainen ammattikorkeakoulu-uudistus opetushallinnon prosessina. Opetusministeriön Koulutus- ja tiedepolitiikan osaston julkaisusarja 81. Opetusministeriö, Helsinki.

YRITYSYHTEISTYÖ MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULUN MATKAILUN KOULUTUSOHJELMASSA

Mikkelin ammattikorkeakoulu kouluttaa käytännönläheisiä matkailun liiketoiminnan osaajia työelämään. Parhaiten tässä onnistutaan teke-mällä jatkuvaa yritys yhteistyötä työelämän kanssa.

Yhteistyön edellytys on, että kaikki osapuolet hyötyvät siitä. Yhteistyömuotoja on monia, joista tärkeimmät ovat työharjoittelu, opinnäytetyöt, tapahtumien ja erilaisten tilaisuuksien suunnittelu ja toteutus, kummiyritystoiminta, yritys vie-railut ja asiantuntijaluennot. Yhteistyö tuottaa lisäarvoa yrityksille sekä tuomalla uusia ideoita ja toimintamalleja että turvaamalla yritysten osaavan henkilöstön saannin. Yritys yhteistyö on myös kiinteä osa opetusta ja mahdollistaa opiske-lijoiden tehokkaan oppimisen.

Työharjoittelu

Matkailun restonomin ammattikorkeakoulututkintoon kuuluu 30 opintopis-teen (noin 5 kk:n) työharjoittelu. Opiskelija voi suorittaa työharjoittelun yhdessä tai useammassa jaksossa kotimaassa tai ulkomailla. Tyypillisiä työharjoitte-lupaikkoja ovat matkailukeskukset, matkailun majoitus- ja palveluyritykset, matka- ja matkailutoimistot, mutta myös muut kuin matkailun alalla toimivat yritykset. Työharjoittelu on tavoitteellista ja antaa opiskelijalle mahdollisuuksia kokeilla erityyppisiä työympäristöjä sekä liikeideoita ennen valmistumistaan. Harjoittelijan tavallisimpia tehtäviä ovat myyntiin, markkinointiin, asiakassuh-teiden hoitamiseen ja taloushallintoon liittyvät tehtävät. Työharjoittelu tukee ammatillista kasvua, tutustuttaa työelämän pelisääntöihin ja työtapoihin, kehittää vastuuntuntoa työhön ja takaa ajanmukaiset työelämän valmiudet. Yleensä opiskelijat etsivät työharjoittelupaikkansa itse, ja harjoittelua voidaan tehdä ympäri vuoden opintoihin sopivana ajankohtana. Matkailun koulutus-ohjelmalla on joidenkin yritysten kanssa ”vakiintunut suhde”, ja nämä yritykset ottavat vuosittain harjoittelijoita. Pitkäaikaisen yhteistyön tuloksena on syntynyt hyvä työhön perehdyttämisen malli, josta on hyötyä opiskelijalle ja työnan-tajalle. Työharjoittelu on oppilaitoksen puolelta ohjattua, ja uusi virtuaalinen ohjauksen malli mahdollistaa oppilaitoksesta kaukanakin olevan harjoittelu-paikan hyödyntämisen.

Matkailun koulutusohjelman opiskelijoista yritykset saavat käyttöönsä kieli-taitoisia ja hyvät atk- taidot omaavia työntekijöitä tarvitsemakseen ajaksi. Tämän hetken haasteena on löytää lisää kansainvälisessä toiminnassa mukana olevia yrityksiä, joissa ulkomailla tulevat vaihto-opiskelijat voisivat suorittaa harjoit-telun. Koulutusohjelma pystyy tarjoamaan yritykselle tukea ulkomaalaisen opis- kelijan vastaanottamiseksi.

Tapahtumat ja tilaisuudet

Tapahtumien ja erilaisten tilaisuuksien suunnittelu ja toteutus ovat entistä tärkeämpiä yritys yhteistyön muotoja. Näitä ovat muun muassa erilaiset ohjelmapalvelut, matkanjohtajatehtävät, kokousten ja seminaarien järjestelyt, kilpailujärjestelyt, work shopit ja yritystilaisuudet. Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat vaikka muutaman tunnin kokouksen tai useamman päivän kestävänsä kansainvälisen seminaarin oheishjelmineen. Näiden ohjattujen projektien avulla voidaan lisätä opiskelumotivaatiota ja rikastuttaa opetussisältöjä. Usein tällainen ohjattu projekti myös avaa opiskelijalle mahdollisuuden työelämäsuhteiden rakentamiseen ja tuo monipuolisia kontakteja.

Kummiyritystoiminta

Matkailun koulutusohjelma on aloittanut kummiyritystoiminnan syksyllä 2004. Mukana toiminnassa on noin 30 eteläsavolaista matkailu- ja palveluyritystä. Kummiyritystoiminta sai alkunsa alueen yritysten kiinnostuksesta kehittää ja monipuolistaa yhteistyötä ammattikorkeakoulun kanssa. Kummiyritystoiminta on luottamuksellista, ja tavoitteena on pitempi aikainen kontakti nimetyn opiskelijan kanssa. Opiskelija toteuttaa opetussuunnitelman mukaisia oppimis- ja kehittämistehtäviä aidossa yritys ympäristössä. Kummiyritystoiminta monipuolistaa ja rikastuttaa vuorovaikutusta yritys elämän ja ammattikorkeakoulun välillä.

Asiantuntijaluennot ja yritysvierailut

Työelämässä jo toimivien entisten opiskelijoiden eli alumni en ja ammattilaisten asiantuntevat puheenvuorot ovat tärkeä osa opiskelijoiden työelämä tietoisuuden tukemista. Kun viesti esitetään suoraan tulevan työnantajan suusta, sillä on suuri painoarvo. Yritysvierailu on parhaimmillaan yhteistyömuoto, joka antaa paljon opiskelijalle ja vierailun järjestäjälle. Se havainnollistaa opiskelijoille eri yritysten toimintaympäristöjä ja tutustuttaa vaihtoehtoihin toimintatapoihin. Yritysten on mahdollista tehdä toimintaansa tunnetuksi ja rekrytoida nuoria innokkaita työntekijöitä.

Yhteenveto

Yritys yhteistyö Mikkelin ammattikorkeakoulun ja erityisesti Savonlinnan seudun matkailu- ja palveluyritysten kanssa on monipuolista ja antaa opiskelijoille onnistumisen kokemuksia vahvistaen ammatti-identiteettiä. Eri yhteistyömuodot itsenäistävät opiskelijaa ja harjaannuttavat asettamaan tavoitteita omalle työskentelylle. Työskentely erilaisten ihmisten ja erilaisten yritysten

kanssa selkiyttää opiskelijan omia vahvuuksia ja kehitettäviä ominaisuuksia. Samalla myös vuorovaikutus-, ongelmanratkaisu- ja itsearviointitaidot saavat arvokasta harjaantumista.

Mikkelin ammattikorkeakoulun matkailun opetuksen tavoitteena on taata valmistuville restonomiopiskelijoille sellaiset tiedot ja taidot, joita matkailu- ja palveluyritykset työntekijöiltään odottavat nyt ja tulevaisuudessa. Mitä konkreettisempaa tietoa opiskelijoille voidaan työelämän odotuksista, hyväksi havaituista ammattikäytänteistä ja tutkimukseen perustuvan kehittämisen mahdollisuuksista tarjota, sitä helpompi heidän on ammattikorkeakoulun opintojen jälkeen sijoittua tulevaisuuden työelämään.

Leena Fyhr
hyvinvointi- ja ohjelmapalvelujen lehtori
Mikkelin ammattikorkeakoulu, Savonniemen kampus
leena.fyhr@mikkeliyamk.fi

Sirpa Korhonen
matkailuaineiden opettaja
Mikkelin ammattikorkeakoulu, Savonniemen kampus
sirpa.korhonen@mikkeliyamk.fi

Pyöräile ja patikoi –seminaari (Tuula Höglund)

Naurusta voimaa työhön -yrittäjäseuran kokous (Leena Fyhr)

OPINNÄYTETYÖ AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Ammattikorkeakoulun opinnäyte on matkailun alalla olennainen osa opiskelua ja väline opiskelijan työelämävalmiuksien kehittämisessä. Opinnäyteprosessi tarjoaa mahdollisuuden kontaktiin oppilaitoksen ja työelämän välillä. Opinnäytetyö perehdyttää opiskelijan johonkin erikoistumisalueensa asiakokonaisuuteen, ja opiskelija osoittaa valmiutensa käyttäjä ja soveltaa tietojään ja taitojaan oman alansa ongelmanratkaisussa.

Työelämälähtöisyys

Matkailun koulutusohjelmassa lähes kaikki opinnäytetyöt tehdään työelämän tilanteisiin. Tyypillisiä aiheita ovat esimerkiksi yrityksen asiakastytyväisyyden tai asiakasprofiilin selvittäminen, erimaalaisten asiakkaiden erot palvelun käyttäjinä, yrityksen markkinointisuunnitelman tekeminen, jonkin henkilöstöhallinnon osa-alueen – esimerkiksi sisäisen viestinnän toimivuuden - kartoittaminen, taloushallinnon järjestelmien kehittäminen tai pienen yrityksen koko yrityksen liikeidean kehittäminen tai kansainvälisen toiminnan edellytysten kartoittaminen. Opinnäytetyö voi olla myös tapahtuman järjestämistä, myytävän tuotekokonaisuuden suunnittelua ja testausta tai uuden tuotteen kannattavuuden laskemista. Työstä tehtävän kirjallisen raportin lisäksi opinnäytetyön osana voi valmistua vaikkapa opaskirja henkilökunnan käyttöön, uusi tuotemanuaali, Internet-aineisto tai muu markkinoinnin väline.

Opinnäytetyö ei ole vain irrallinen teko, vaan ajatuksena on myös työelämän kehittäminen. Prosessissa tehtyjen valintojen ja opinnäytetyössä tehtävien ehdotusten pitää pohjautua tutkittuun tietoon. Opinnäytetyössä kuvataan myös käytettävä tieteellinen menetelmä, ja toteutus raportoidaan niin luotettavasti ja seurattavasti, että se avautuu ulkopuolisellekin lukijalle. Toimeksiantaja hyötyy, kun työelämään sovelletaan prosessin aikana haastatteluilla tai kyselyillä hankittua uutta tietoa ja kun kehittämisen lähtökohtana on perehtyminen siihen, mitä toimialalla asiasta aiemmin tiedetään, mitä siitä on aiemmin tutkittu ja kirjoitettu. Opiskelijan tulevan työuran kannalta on tärkeää oivallus ymmärtää, mistä tieto tulee, miten tietoon pitää suhtautua ja miten sitä voi käyttää.

Työelämän kehittäminen

Opinnäytetyön laajuus matkailun koulutusohjelmassa on 15 opintopistettä, joka vastaa noin 400 tuntia opiskelijan työtä. Opinnäytetyö on oppilaitoksen puolelta ohjattua. Näin toimeksiantajan käytössä on myös koulutusorganisaation henkilökunnan osaamista. Matkailun koulutusohjelmasta Savonlinnasta valmistuu vuosittain noin 30 opinnäytettä. Pelkästään Savonniemen kampuksen matkailualan opinnäytetöistä kertyy vuodessa enemmän kuin 12 000 tuntia

työtä, joka vastaa lähes kymmentä henkilötyövuotta matkailun toimialan kehittämisessä.

Yrityksen tai muun työyhteisön toiminta on monipuolista – moniammatillista. Niinpä toimeksiantajan kannalta erityisen antoisia voivat olla opinnäytetyöt, joissa eri alojen opiskelijat tekevät opinnäytteen yhdessä. Monialainen opinnäytetyö voi olla esimerkiksi matkailu-, ravitsemis- ja kulttuurialan yhteinen, paikallishistoriaan pohjautuva tuotepaketti tai matkailu- ja terveystieteiden yhteinen terveysvaikutteinen kylpylätuote. Työ voi lähteä suunnittelusta ja päätyä testauksen ja kannattavuuden laskemisen jälkeen uuden tuotteen kehittämiseen ja käyttöönottoon.

Opinnäytetöitä tehdään myös julkisrahoitteisissa kehitys- ja tutkimushankkeissa, joiden tavoitteena on kehittää tietyn alueen, hankkeeseen kuuluvan yritysryppään tai esimerkiksi yritysverkoston toimintaa.

Korkeakoulujen yhteistyö

Työelämän ja opiskelijan kannalta tarpeellisia ovat myös opinnäytetyöt, joissa eri ammattikorkeakoulut ja toisaalta korkeakoulujärjestelmän eri osat, yliopisto ja ammattikorkeakoulu, tekevät yhteistyötä. Eri puolilla maata toimivien ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden yhteiset opinnäytetyöt tuovat esille alueellisten erojen vaikutuksen saman alan yritystoimintaan ja tulevan työntekijän työhön. Ammattikorkeakoulun opiskelijat voivat tehdä kenttätöitä yliopiston suuremmissa, koko maata koskevassa tutkimushankkeessa esimerkiksi matkakohteen valintaan vaikuttavista tekijöistä tai asiakastyytyväisyyteen vaikuttavista tekijöistä eri kohteissa. Työelämä saa käyttöönsä yliopiston perustutkimusta ja ammattikorkeakoulun alueellisesti soveltavaa tietämystä. Korkeakoulujen kansainvälisten verkostojen avulla mahdollisuus on vielä laajempaan ajatusten vaihtoon.

Matkailun koulutusohjelman opinnäytteet niin kuin muutkin Mikkelin ammattikorkeakoulun uudet opinnäytetyöt ovat luettavissa Internetissä, osoitteessa www.mikkeli.amk.fi/Kirjasto- ja tietopalvelut. Vanhemmat työt löytyvät kansitettuina kirjastosta, ja ne ovat siellä myös oppilaitoksen ulkopuolisten asiakkaitten käytettävissä.

Kirsti Litmanen
koulutusjohtaja
Mikkelin ammattikorkeakoulu, Savonniemen kampus

HOW TO CREATE A SUCCESSFUL TRAINING SYSTEM IN TOURISM AND HOSPITALITY INDUSTRY?

Everybody will agree with me that training is important. But usually the students should find their training places themselves. Why not creating a successful training system which could be convenient for both tourist companies and educational institutions of all levels? This short article has some ideas on this topic. The author will be very grateful to everybody who would like to express his opinion on this point.

Introduction

What is training? Let's look at it from different points of view. As a student, you are looking for a real experience in industry; a real relationship between people; understanding that your knowledge is suitable for your career.

As a manager of a large or a small tourist company you are interested in really good results (experience) in industry; really good staff relationship in your company; and to have people whose knowledge is adequate to your needs. If we compare those two positions, we'll see that they are similar. Student in a company is something like a new stream, new wave in a nice and beautiful river, while for practitioners it is a form of apprenticeship which is useful for both. Both partners are interested in each other, they should be looking for each other! The industry needs reflective practitioners and a higher education aids the development of reflection.

From my perspective as an active teacher, I am convinced that there needs to be a real change in training and employment practice across the tourism sector. Many companies still see labour cost management as the key consideration of management in the workplace. Keeping wage rates low and limiting the hours paid they are trying to shorten labour costs. But it is needed to change the concept - they have to focus on quality of the personnel as the key business strategy. It is obvious, that the beginning of this process lies in the educational institutions.

Some ideas, concerning training

It is very important to remember that nearly all the students who enter the courses of tourism, hospitality and leisure are active learners. It means that they like to do things and learn things better from their own concrete experiences. They even feel uncomfortable while they are full of theory and have lack of practice. We need to approach the development of effective training system in

a way that moves students from where they are by learning preference to where we want them to be. As teachers, people who are very much interested in this, we have to be much more planned and focus on this task.

Over recent years I was involved in the students' training process. And I think that I could evaluate the benefits of training in various hospitality and tourism operations. I see the principle of better working partnership between big and small business and educational institutions as a major driving force now. Partnership, including the public sector at the destination, is in the mutual interests of all who provide for modern tourism and those who are responsible for the quality of the education of the students (later - personnel of this tourism sector).

Writing partnership, I mean that it will be good if companies will sign an agreement or some other document with educational institutions in which it will be stated that they are going to work together, and they are ready to be some kind of entrepreneurial proprietor for the students. Those agreements should cover several years in future. Of course, at the beginning it will be nice if they try working together. This kind of co-operation should be voluntary and carried out by partners who are interested in the results. If one of the partners thinks that it won't give him any benefits, they are not forced him to continue. But I'm sure that both sides will get benefits! The problem is that training produces benefits that are not always included in the economic model. It is notoriously difficult to prove them in economic way, even assessing the benefits that flow from an investment in training.

It is very important that this co-operation should last for years. Both partners should be sure that - the students will have training places, and the company will have qualified personnel.

Understanding that both tourism consumer and tourism products are changing today, good manager should understand the limitations and weaknesses in current practice. Some experts believe that there is human resources crisis in tourism now. So many firms experience high levels of staff turnover and regard it as normal, but few are able to comment on the costs of staff turnover. Only few are able to estimate the value of trained employees, improving productivity or new customers. All these issues have a major impact on the profitability of the business, increasing customer loyalty and improving service quality.

Creating a students' training organisation

I think that one of the possibilities is to create an organisation, something like Training Stock Exchange, which will accumulate training proposals for the students available from the industry (tourist agencies, hotels, restaurants, etc.). Better if this organisation will be founded by several educational institutions working in the same field. Because, one day there will be so many possible training places for students from industry that one polytechnic or university won't be able to fill all of them!

A light infrastructure is needed to co-ordinate this work. Two or three full-time workers could run this program. Some of these positions may be also run by the students working part-time, or it could be considered as training for them.

This organisation could accumulate training places not only from Finland but also internationally wide. There is a need for this co-operation between countries. For example, if a Russian tourist is coming to Finland, it is always rather difficult to find a person speaking Russian at the hotel or at the attractions. That's why some tourist managers try to find and hire Russian-speaking students for high season themselves, but unfortunately they meet a lot of problems starting with visa... It will be much easier to invite them via this organisation.

The task of this Training Stock Exchange could be not only recruiting students and providing them with training places but also making different kinds of research work. There should be very active and continuous links between education and real life within industry. That's why any seminars and meetings could be organised on the basis of it both for students and practitioners.

No doubt that useful and successful students' training system should be developed. Joint participation of industry and education will be positive for many reasons, presenting benefits flowing from training. Future of this co-operation is really exciting because it is leading to fundamental changes in the way major firms and educational institutions operate.

Natalia Kushcheva
principal lecturer in tourism
Mikkeli Polytechnic, Savonlinna
natalia.kushcheva@mikkeliyamk.fi

MATKAILUN TIETOVIRRAT – PORTAALI MATKAILUALAN TUTKIMUKSEN JA OPISKELUN TIEDONHAUN AVUKSI

Savonlinnassa on paikallisen yhteistyön tuloksena syntynyt Matkailun tietovirrat –portaali www.matkailuntietovirrat.fi.

Portaalin ensisijainen tehtävä on koota matkailun hajanaisia tietoresursseja opiskelun, opetuksen ja tutkimuksen apuvälineeksi. Matkailun tietovirrat –portaalin toteutus on rahoitettu opetusministeriöltä saadulla erillisrahalla. Toteutuksen lähtökohtana ovat olleet Matkailualan verkostoyliopiston ja Mikkelin ammattikorkeakoulun matkailukoulutuksen tarpeet.

Paitsi eritasoista matkailukoulutusta antavat oppilaitokset, myös matkailualan yritykset ja organisaatiot voivat hyödyntää matkailun tietovirrat –portaalia. Sen kautta löytyvät kootusti esimerkiksi matkailualan opinnäytetyöt, tilastot sekä kotimaisten ja ulkomaisten matkailuorganisaatioiden yhteystiedot.

Matkailun tietovirrat –portaali avattiin virallisesti julkiseen käyttöön maaliskuun lopussa 2005. Portaali on linkitetty useille matkailualan opetusta antavien korkeakoulujen ja laitosten sivuille. Sivulla on käynyt lokakuuhun 2005 mennessä noin 2000 kävijää. Sivulla olevan kyselyn perusteella on saatu myönteistä palautetta sivujen tarpeellisuudesta ja toimivuudesta. Portaalin jatkokehittäminen tapahtuu paljolti sivua koskevien kehitysehdotusten ja saadun palautteen pohjalta.

Matkailun tietovirrat –portaalin tuottaneen projektin ohjausryhmään ovat kuuluneet professori Arvo Peltonen, verkostokoordinaattori Ulla Ritola-Pesonen ja informaattikko Mari Niemi Matkailualan verkostoyliopistosta, toimistopäällikkö Marja Maijala Joensuun yliopiston Savonlinnan kampuskirjastosta sekä koulutusjohtaja Kirsti Litmanen, yliopettajat Anneli Juutilainen (nyk. Savonia-amk) ja Maija Eskelinen, informaattikko Tapio Salmela, johtaja Marja-Leena Saarinen ja projektikoordinaattori Tommi Pälli Mikkelin ammattikorkeakoulusta sekä toimitusjohtaja Hannu Ronkainen Savonlinnan Innovaatiokeskus Oy:stä.

Projektin toteutuksesta vastanneessa työryhmässä toimivat lehtori Helena Korhonen, informaattikko Mari Niemi, opiskelija Sirpa Kähkönen ja projekti-koordinaattori Tommi Pälli.

Matkailun tietovirrat –portaalin laadinnan myötä tiivistynyt kirjastoalan yhteistyö jatkuu Savonlinnassa kirjasto- ja tietopalvelujen toimintojen suunnittelulla Puistokadun Innovaatiokortteliin. Matkailualan tietokeskus ja Mikkelin ammattikorkeakoulun Savonlinnan kirjasto- ja tietopalvelut yhdistävät voimansa palvellakseen matkailualan tiedontarvitsijoita entistä paremmin. Toiminta uusissa tiloissa tullaan aloittamaan aikataulun mukaisesti syksyllä 2006.

Tommi Pälli
tietopalvelusihteeri
Mikkelin ammattikorkeakoulu
Travelian-Artian kirjasto
Savonniemenkatu 6
57100 SAVONLINNA

TILINTARKASTUKSEN KEHITTYMINEN SUOMESSA SADAN VUODEN AIKANA

Tilintarkastus on yhteisön johdon ulkopuolisen ja siitä riippumattoman henkilön suorittamaa yhteisön tilinpäätöksen, kirjanpidon ja hallinnon tarkastusta, joka tehdään tavallisesti yhteisön ylimmän päättävän elimen toimeksiannosta. Tarkastuksen tavoitteena on varmentaa, että annetut tiedot ovat sisällöltään ja muodoltaan säännösten mukaisia sekä oikeita ja riittäviä, ja että hallinnossa on noudatettu lakien ja yhtiöjärjestyksen tai vastaavan määräyksiä sekä yhteisön hallintoelimien päätöksiä.

Tilintarkastuslain (936/1994) 1. § säättää tilintarkastusvelvollisuuden niille yhteisöille, jotka ovat kirjanpitolain (1336/1997) mukaan kirjanpitovelvollisia. Näitä ovat aina avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta ja yhdistys sekä säätiö. Myös eri yhteisölaeissa säädetään tilintarkastusvelvollisuudesta ja tilintarkastuksen erityispiirteistä. Tilintarkastaja tarkastaa siis yrityksen kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon sekä raportoi työnsä tuloksista tilintarkastuskertomuksella yrityksen omistajille.

Lakisäätelistä tilintarkastusta on Suomessa ollut runsaat sata vuotta. Tilintarkastusta on toki tutkittu eri näkökulmista, akateemisestikin, mutta pitkän aikavälin tutkimusta ei ole tehty maassamme aiemmin. Väitöskirjassani (Kosonen 2005) analysoidaan tilintarkastuksen kehittymistä ja yhdistetään tilintarkastuksen kehityspiirteet kokonaiskuvaksi koko suomalaisen tilintarkastuksen ajalta. Tämä tutkimus on luonteeltaan historiantutkimusta, eräänlainen historiankirjoitus, joka jakaantuu kolmeen tilintarkastusinstituution osaan: miten tilintarkastusta säätelevä normisto on kehittynyt, ketkä ovat toimineet tilintarkastuksen piirissä toimijoina ja mitä tehtäviä tilintarkastukseen on sisältynyt. Tutkimuksessa tavoitellaan vastauksia kysymyksiin: mitä tarkastettiin, milloin tarkastettiin, kuka tarkasti ja miten tarkastettiin eri aikakausina? Tutkimusaineistona on käytetty tutkimusajanjakson lainsäädäntöä, lainvalmisteluasiakirjoja, alan suosituksia, ohjeita, oppaita, ammattilehtiä ja ammattikirjallisuutta. Siis sitä kaikkea julkista aineistoa, jota on ollut saatavilla 1800-luvun lopulta 2000-luvun alkuun saakka.

Tilintarkastusinstituutio rakentuu

Tilintarkastus alkoi aikoinaan siitä, kun yritystoiminta Suomessakin alkoi edellyttää aikaisempaa enemmän pääomaa. Suurehkojen yritysten omistajat ja muut pääoman sijoittajat eriytyivät yritysjohdosta, eivätkä he näin ollen pystyneet henkilökohtaisesti seuraamaan yrityksen kehitystä eivätkä aina kyenneet arvioimaan annetun tilinpäätösraportoinnin luotettavuutta. Niinpä omistajilla oli oikeus valita omat luottamusmiehensä, reviisorit, valvomaan yritystä. Ulkopuolisen ja luotettavan tarkkailijan tarve johti tilintarkastusinstituution syntymiseen.

Suomessa voidaan katsoa lakisääteisen tilintarkastuksen alkaneen ensimmäisen osakeyhtiölain säätämisestä vuonna 1895. Sitä aiemmin oli tilintarkastukseen viittaava maininta vuoden 1864 keisarillisen majesteetin armollisessa asetuksessa nimettömistä eli osakeyhtiöistä, jossa senaatille annettiin mahdollisuus vaatia osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen vahvistuksessa pantavaksi siihen muitakin kuin asetuksessa mainittuja määräyksiä vaarinpidon vuoksi.

Edellä mainitun asetuksen kumonnut osakeyhtiölaki säati, että osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä pitää mainita, milloin tilinpäätös on tehtävä ja miten yhtiön hallintoa tarkastetaan. Lisäksi piti asettaa yksi tai useampi henkilö tarkastamaan hallintoa ja tilejä. Näiden piti antaa kertomus edellisen vuoden hallinnon ja tilien tarkastuksesta. Tuossa laissa oli säännös, että toimitsijain tuli pitää huolta sellaisesta kirjanpidosta kuin yhtiön toiminnan laatu vaatii, ja jokaiselta toimintavuodelta oli tehtävä tilinpäätös, joka osoittaa yhtiön varat ja velat sekä voiton tai tappion vuoden lopussa. Mitään kirjanpitolakia ei tuolloin ollut, mutta kirjanpitoa pidettiin kahdenkertaisena. Kahdenkertainen kirjanpito sekä debet ja kredit ovat peräisin jo 1300–1400-luvulta. Kirjanpito ja tilintarkastus ovat kytköksissä toisiinsa. Ne elävät symbioosissa.

1900-luvun alussa tilintarkastajina toimivat maallikot (hyväksytyjä tilintarkastajia ei vielä ollut). He tarkastivat käsintehtyn kirjanpidon tositteita/todisteita ja tilikirjoja hyvin pikkutarkasti virheitä etsien. Tilintarkastuksen tarkoituksena oli tuolloin väärinkäytösten paljastaminen. Hallinnon tarkastus ei vielä ollut merkittävää. Tarkastajat antoivat työstään hyvin ilmaisurikkaan ja kuvaillevan tilintarkastuskertomuksen. Osakeyhtiölaki ainoana lakina ohjasi tilintarkastusta. Vuosisadan alussa pidetyissä kauppiaskokouksissa kannettiin huolta, että pitäisi saada laillistettuja tilintarkastajia ja että tilintarkastukseen pitäisi olla ohjeita. Siihen aikaan tilintarkastus oli usein pintapuolista ja ystävyteen perustuvaa, eikä sillä juurikaan ollut arvoa amatööritarkastajain suorittamana. Suurin osa oli näennäistarkastuksia, pelkkiä muodollisuuksia.

Mitään toimenpiteitä ei kuitenkaan saatu aikaan valtion taholta. Niinpä vuonna 1911 perustettiin Suomen Tilintarkastajainyhdistys (STY), jonka jäseniksi kirjoittautui 21 aktiivista mieshenkilöä (joista kaupakoulujen opettajia oli 15; kauppaoppilaitoksia oli perustettu jo ennen 1900-luvun alkua). Yhdistys antoi aktiivisille jäsenilleen tilintarkastajavaltuudet kirjallisten ansioluetteloiden perusteella. Täällä ovat tavallaan ammattimaisen tilintarkastuksen juuret. Vuonna 1917 saatiin jo ensimmäinen tilintarkastuksen oppikirja Pikofilta, tosin ruotsinkielisenä, mutta heti parin vuoden päästä I. V. Kaitila kirjoitti suomenkielisen.

Vuonna 1924 tilintarkastajien hyväksyminen siirtyi Keskuskauppakamarille ja STY:n toimintaa ryhtyi jatkamaan KHT-yhdistys. Silloin KHT-tilintarkastajiksi hyväksyttiin tutkinnon perusteella, mutta poikkeuksellisesti myös riittävien tietojen ja taitojen perusteella. Tarkoituksena oli luoda tarkan harkinnan ja valinnan perusteella valiojoukko tilintarkastajia, joihin liikemaailma voisi ehdottomasti luottaa.

1920-luvulla saatiin ensimmäiset kirjanpitolait: laki kirjanpitovelvollisuudesta ja laki tilinpäätösten julkisuudesta. Tilintarkastuslainsäädäntöä yritettiin aikaansaada 1940-luvulla. Silloin oli olemassa laki- ja asetusehdotukset, mutta

ne eivät kuitenkaan tulleet säädetyiksi; osin niitä vastustettiin. Kuitenkin hyväksytyjen tilintarkastajien tarve oli kasvanut, ja alettiin tehdä työtä uuden tilintarkastajaluokan saamiseksi.

Monien vaiheiden ja epäilyjen jälkeen saatiin KHT-tilintarkastajien rinnalle HTM-tilintarkastajat 1950-luvun vaihteessa. Tosin silloin ei saanut käyttää hyväksytyn tilintarkastajan nimitystä, koska pelättiin, että nämä uudet tarkastajat sekoitettaisiin KHT-tilintarkastajiin. Niinpä käytettiin nimitystä hyväksytty tilimies aina vuoteen 1970 asti, jolloin alettiin käyttää nimitystä HTM-tilintarkastaja.

Vakiintumisen kausi

1940-luvulla saatiin aikaan ensimmäinen oikea kirjanpitolaki, joka tuli voimaan vuonna 1947. Laki perustui staattiselle taseyhtälöteorialle. Lain mukana saatiin myös ensimmäiset viralliset tilinpäätösraporttien kaavat: tulos-tase ja omaisuustase. Käytännön kirjanpitytyöhön oli tullut jo koneita. Tilintarkastus oli joko valvontatarkastusta, vuositarkastusta tai kertaluontoista tilinpäätöstarkastusta. Tositteiden tarkastus oli muuttunut pistokokein suoritettavaksi. Hallinnon tarkastus alkoi saada enemmän merkitystä osakseen. Tilintarkastuksen dokumentoinnista (tilintarkastajan omista työpapereista) on mainintoja jo 1930-luvulta. Kertomukset olivat edelleenkin värikkäitä ja omaleimaisia, sillä mitään vakiomallia ei ollut. Koulutusta järjestettiin jo tilintarkastajayhdistysten toimesta. Aikakausi 1950-luvulta aina 1970-luvulle oli melko rauhallista aikaa tilintarkastuksen kannalta.

Kirjanpitolainsäädäntöä uudistettiin radikaalisti vuonna 1973, jolloin saatiin dynaamiselle meno-tulo-teorialle perustuva kirjanpitolaki. Tilinpäätöksen ulkoinen muoto muuttui ja tuloslaskelma nousi hyvin keskeiseen asemaan. Jälkeenpäin voi todeta, että ko. laki jäi viimeiseksi suomalaiseksi kirjanpitolakiksi ennen Euroopan unioniin liittymistä. Uutta osakeyhtiölakia valmisteltiin lähes 20 vuotta. Laki tuli voimaan vuoden 1980 alusta. Tämä laki sääti tilintarkastuskertomukset julkisiksi. KHT-yhdistys alkoi antaa omia suosituksiaan tilintarkastukseen, ja kirjanpitolautakunta (Kila) ohjeisti kirjanpitolainsäädännön tulkintaa. Tietotekniikka teki tuloaan yrityksiin ja sitä kautta tilintarkastajien käytännön työhön 1970-luvulla. Nykyään oleellisia riskianalyysyjä tehtiin jo 1970-luvulla. Koulutusta lisättiin ja ohje- ja opaskirjoja ilmestyi runsaasti.

Julkisuuden kausi

Varsinaisesti tilintarkastuksessa alkoi tapahtua 1990-luvun vaihteessa. Ala nousi otsikoihin muutaman suuren konkurssin myötä. Suomessa alettiin puhua odotuskuilusta. Tilintarkastuskertomuksen lukija ja tilintarkastaja eivät nähneet tilintarkastajan roolia samalla tavalla. Sidosryhmät odottivat tilintarkastajilta enemmän, kuin mitä lait ja tilintarkastajat itse edellyttivät. Odotukset ja suoritukset olivat siis erilaisia.

Nämä kaikki sekä myös kansainvälinen kehitys vaikuttivat vihdoinkin erillisen tilintarkastuslain aikaansaamiseen vuonna 1994. Uuteen lakiin koottiin tilintarkastusta koskevat asiat monista erillislaeista. Jälkiviisaasti arvioiden laki tuli liian myöhään. Sitä olisi tarvittu jo vuosikymmeniä aiemmin. Lainsäätämisen kehitys oli todella hidasta. Se vei kokonaiset 50 vuotta. Voi vain arvailla, miten koko talouselämä ja tilintarkastuksen käytäntö olisivat kehittyneet, jos vuoden 1943 tilintarkastuslaki olisi saanut myönteisen vastaanoton. Tällä hetkellä voimassa olevan kansallisen kirjanpito- ja tilintarkastuslainsäädäntömme taustalla ovat olleet EY:n 4., 7. ja 8. yhteisöoikeudellinen direktiivi.

Tilintarkastuksen laadunvalvonta alkoi myös 1990-luvulla. Koulutus lisääntyi edelleen. Tilintarkastajatutkinnot uudistettiin. Tilintarkastuskertomus muuttui vakiomuotoiseksi. Suomen liittyttyä Euroopan unioniin lainsäädäntöä harmonisoitiin kansallisella tasolla. EY:n direktiivien vaikutuksesta saatiin uusi kirjanpitolaki ja osakeyhtiölaki. Vihdoinkin 2000-luvun vaihteessa tilintarkastajat joutuivat perehtymään kansainvälisiin IAS- ja ISA-standardeihin ja suosituksiin, jotka koskevat kirjanpitoa ja tilinpäätöstä sekä tilintarkastusta.

Virtuaalinen tietoverkoissa tapahtuva tilintarkastus alkaa olla tätä päivää. Keskeisimmät puheenaiheet 1990-luvulla olivat tilintarkastajan riippumattomuus, odotuskuilu, laatu ja laadun valvonta sekä konsultointi. Keskustelu näistä jatkuu 2000-luvullakin.

Jos tiivistää sadan vuoden keskustelut, niin jokaisella vuosikymmenellä tilintarkastajia ovat yhä uudelleen huolestuttaneet seuraavat asiat:

- tilintarkastajien riittävyys
- alalle pääsyn vaikeus
- tutkintojen vaikeus
- tilintarkastuksen taso, tilintarkastajien ammattitaito ja kelpoisuus
- maallikkotarkastajat
- hallinnon tarkastuksen sisältö
- tilintarkastuskertomuksen malli ja sisältö

Nämä tavallaan edustavat eräänlaista pysyvyyttä tässä historiankirjoituksessa.

Tutkimuksen yhteenveto

1800-luvun lopulla amatööritilintarkastajat tarkastivat markkamääräisen manuaalisen kirjanpidon vientejä tositteita priikkaamalla ja virheitä etsien. 1900-luvulla tulivat hyväksytyt tilintarkastajat, ensin KHT-tarkastajat, sitten HTM-tarkastajat. Ammattikunta sopeutui useisiin uudistuksiin: viiteen kirjanpitolakiin, kolmeen osakeyhtiölakiin ja vihdoinkin tilintarkastuslakiin sekä lukuisiin muihin säädöksiin.

Nyt 2000-luvun alussa hyväksytyt tilintarkastajat tarkastavat (usein tilintarkastustoimiston tiimeinä) euromääräistä kirjanpitoa ja tilinpäätöstä rea-

liaikaisesti koneellisin menetelmin. Hallinnon tarkastus on noussut tärkeimmäksi. Työskentely tapahtuu direktiivien ja kansainvälisten standardien ohjaamana muuttuneessa, globalisoituneessa ja monimutkaisessa ympäristössä - yhä nopeammin. Laillisuustarkastus on laajentunut yhden lain ympäristöstä kymmenien lakien ja säädösten maailmaksi, jossa tilintarkastajat toimivat monien odotusten ristitulella ja jatkuvan valvonnan alaisena - työnsä tarkkaan dokumentoiden. Tilintarkastajalta odotetaan yhä enemmän tilintarkastustekniikan, varsinkin tietotekniikan ja tietojärjestelmien hallintaa ja asiakkaan liiketoiminnan tuntemista. Tämän vuosituhannen alun tilintarkastusta kuvaavat seuraavat ulottuvuudet: kansainvälisyys, erikoistuminen, ammattimaisuus, verkottuminen ja virtuaalisuus.

Analysoitaessa tilintarkastuksen kehityspiirteitä runsaan sadan vuoden ajalta voidaan todeta, että tilintarkastuksen ydintehtävät eivät juuri ole muuttuneet vuosikymmenien kuluessa. Tilintarkastus on edelleenkin laillisuustarkastusta: se on kirjanpidon tilinpäätöksen ja hallinnon tarkastusta. Sisältö on siis ennallaan, mutta välineet ovat muuttuneet. Tavoite on pysynyt samana: yhteisön omistajat ja sijoittajat valvovat tilintarkastajien avulla, että johto ja hallitus toimivat tavoitteiden ja säädösten mukaisesti. Tehdyn työn tuloksena on tilintarkastuskertomus, tosin nykyisin kieliasultaan kurinalaisempina kuin aiemmin. Tilintarkastuksen ulkoinen maailma sen sijaan on muuttunut. Kansainvälistyminen on lisännyt säännösten määrää, odotuksia ja vaatimuksia on nykyisin enemmän, uusi tekniikka mahdollistaa nopean tiedonkulun ja valvonta on lisääntynyt. Runsaan sadan vuoden takaisen lain vaarinpitovaatimuksesta on tultu virtuaalimaailmaan!

Matkailualan yritys ja tilintarkastus

Henkilöyhtiönä tai osakeyhtiönä toimivan matkailualan yrityksen on tilintarkastuslain (936/1994) 1. §:n mukaan valittava tilintarkastaja(t). Valinnan tekevät henkilöyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet ja osakeyhtiössä yhtiökokous. Tilintarkastuslain 10. § säätää tilintarkastajan yleiset kelpoisuusedellytykset. Nämä kelpoisuutta säätelevät määräykset koskevat kaikkia tilintarkastajia, niin hyväksytyjä kuin auktorisoimattomia (maallikko)tilintarkastajia. Hyväksytyjä eli auktorisoituja tilintarkastajia Suomessa ovat paikallisten kaupakamarien hyväksymät HTM-tilintarkastajat ja Keskuskauppakamarin hyväksymät KHT-tilintarkastajat. Maallikkotilintarkastajat voivat toimia vain pienissä tilintarkastuskohteissa, sillä tilintarkastuslain 11. § edellyttää vähintään yhden hyväksytyn tilintarkastajan valintaa, jos vähintään kaksi seuraavista kolmesta rajasta täyttyy: yrityksen taseen loppusumma on yli 340 000 euroa, liikevaihto on yli 680 000 euroa ja henkilökuntaa on keskimäärin yli 10 henkilöä.

Vaikka tilintarkastus on luonteeltaan laillisuustarkastusta, niin pienessä yrityksessä tilintarkastus on muutakin kuin pelkkää laillisuuden toteamista. Yrityksessä ei välttämättä ole omaa taloushallinnon osaamista, joten tilintarkastajalla on eräänlainen neuvova rooli. Tilintarkastaja voi tuoda lisäarvoa yrityk-

selle kertomalla tarkastuksen tuloksista, keskustelemalla johdon ja kirjanpitäjän tai tilitoimiston kanssa sekä analysoimalla yrityksen toimialaa ja sen riskejä. Tilintarkastajan rooli on myös tärkeä informaation välittäjänä yritykselle muun muassa lakimuutoksissa ja veroasioissa. Kuitenkaan tilintarkastaja ei sotkeudu päivittäiseen operatiiviseen toimintaan, eikä tee päätöksiä johdon ja yrittäjän puolesta, sillä silloin hän tarkastaisi omaa työtään ja menettäisi riippumattomuutensa. Tilintarkastaja voi tuoda esiin erilaisia vaihtoehtoja ja esimerkiksi niiden verovaikutuksia, mutta lopullisen päätöksen tekevät aina yritys ja sen johto. Yrityksen johdossa toimiville ja yrittäjille keskustelut tilintarkastajan kanssa voivat toimia hyvin hyödyllisenä kanavana jo tilikauden aikana ja mahdollisiin toiminnan kriittisiin kohtiin voidaan puuttua ajoissa. Matkailualan yrityksen kannattaa hyödyntää niin tilintarkastajansa kuin tilitoimistonsa asiantuntemusta voidakseen paremmin keskittyä varsinaiseen liiketoimintaansa.

Leena Kosonen
taloushallinnon lehtori
Mikkelin ammattikorkeakoulu, Savonniemen kampus

Lähde

Kosonen, L. (2005). Vaarinpidosta virtuaaliaikaan - sata vuotta suomalaista tilintarkastusta. Acta Universitatis Lappeenrantaensis, 210. Lappeenrannan teknillinen yliopisto.

TAVOITTEENA AVOIMET KOULUTUSVÄYLÄT II-ASTEELTA AMMATTIKORKEAKOULUUN

Etelä-Savon toisen asteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen kehittämishankkeen Yksilölliset opintietavoitteena on peräkkäisten koulutusjatkumoiden vahvistaminen. Tämä merkitsee AMK-opiskelumahdollisuuksien tuomista kaikkien II-asteen opiskelijoiden saataville henkilökohtaisten opintosuunnitelmien puitteissa sekä ammattikorkeakouluopintojen tutuksi tekemistä jo opiskeluaikana.

Projektin rahoittajat ovat Euroopan sosiaalirahasto (ESR), Itä-Suomen lääninhallitus ja kunnat. Projektin kokonaisbudjetti ajalla 1.5.2003 - 31.8.2006 on yhteensä 400 210 euroa.

Yhteistyötä tekevät kaksi ammattikorkeakoulua, kolme ammatillista oppilaitosta ja 17 lukiota Etelä-Savossa. Mikkelin ammattikorkeakoulu (MAMK) hallinnoi projektia. Amatillisissa opettajatyöryhmissä on toiminut yhteensä noin 60 henkilöä; lukioissa toiminnan piirissä on ollut noin 200 opettajaa. Projektin vaikutuspiirissä on yhteensä noin 2500 lukiolaista ja noin 5000 ammatillisten oppilaitosten opiskelijaa.

Opettajatyöryhmät ammattikorkeakoulussa, ammattioppilaitoksissa ja lukioissa ovat käyneet läpi koulutusohjelmien sisältöjä ja opetuksen järjestämistä. Tavoitteena on ollut luoda hyviä puitteita siirtymiselle II-asteelta ammattikorkeakouluopintoihin. Jatko-opiskelumahdollisuuksia on vahvistettu esimerkiksi sopimalla aikaisempien opintojen tunnustamisesta, luomalla mahdollisuuksia opiskella ammattikorkeakouluopintoja jo II-asteella sekä käyttämällä yhteisesti tiloja ja laitteita. Myös yhteistä täydennyskoulutusta on järjestetty. Ammattikorkeakouluopintoja on tehty tunnetuksi opettajille, opinto-ohjaajille ja opiskelijoille yhteisissä tapaamisissa, infotilaisuuksissa ja seminaareissa.

Opinto-ohjaajien yhteistyö toimii Etelä-Savossa

Projektissa on luotu Etelä-Savoon II-asteen ja ammattikorkeakoulujen opinto-ohjaajien kanssa myös uusia opiskeluväyliä. Ohjaajien työkaluksi on kehitetty AMK-VÄYLÄLLE! -opintojakso, joka syventää tietämystä jatko-opiskelusta ammattikorkeakoulussa. Väyläopintojakso on tarjolla sekä MAMK:ssa että DIAK:ssa syyslukukaudella 2005. Opintojakso on Avoimen AMK:n tarjottimella.

MAMK:n yhteisöpedagogiopiskelijat ovat toimineet kouluttajina II-asteen seudullisissa tutorkoulutuksissa, joissa vertaistutorointia ovat opiskelleet sadat eteläsavolaiset lukiolaiset. Koulutukset on suunniteltu yhdessä II-asteen ja MAMK:n opinto-ohjaajien kanssa.

Markkinointiyhteistyönä on järjestetty työ- ja koulutusmessuja ja tuotettu ohjaus- ja markkinointimateriaaleja. Avoin AMK on toiminut projektin aikana

joustavana alustana II-asteen opiskelijoille liikkua II-asteen ja ammattikorkeakoulun välillä. Kaikessa toiminnassa on pyritty rakentamaan pysyviä käytänteitä toimijoiden välille.

Lisätietoja väyläprojektista antaa projektipäällikkö Tuuli Järvinen, puhelin (015) 355 6219 tai 040 534 5122, tuuli.jarvinen@mikkeliyamk.fi

VALINNANVAPAAUS ON AVOIMEN AMMATTIKORKEAKOULUN VALTTI!

Avoin ammattikorkeakouluopetus tarjoaa joustavan mahdollisuuden suorittaa tutkintoon johtavan koulutuksen opintojaksoja koulutustasusta ja iästä riippumatta. Avoimen tarjonta sisältää tutkintoon johtavien koulutusohjelmien mukaisia opintoja. Mikäli opintokokonaisuudessa edellytetään edeltäviä opintoja tai taitoja, ne ilmoitetaan erikseen. Opinnot soveltuvat niille, jotka haluavat kehittää ammattitaitoaan ja työelämässä tarvitsemiään tietoja ja taitoja, tai niille, jotka suunnittelevat hakeutuvansa ammattikorkeakouluopintoihin ja haluavat tutustua tulevaan koulutusalaansa. Avoin amk sopii myös niille, jotka haluavat vain kehittää yleissivistystään heitä kiinnostavissa asioissa.

Avoimessa amk:ssa on mahdollisuus saada uutta tietoa laadukkaana korkeakoulutasoisena opetuksena; teoriaa ja käytäntöä sopivassa suhteessa. Voi opiskella juuri sitä, mistä on kiinnostunut tai sitä mitä tarvitsee. Opintojaksoja voi yhdistellä eri koulutusaloilta tai eri ammattikorkeakouluista kiinnostuksen mukaan. Opintojakson vaaditun mukaisesta suorittamisesta saa erillisen todistuksen. Avoimen amk:n kautta opiskeleminen ei johda tutkintoon, mutta jos myöhemmin haluaa ryhtyä tutkinto-opiskelijaksi, voi näitä opintoja ehdottaa hyväksyttäväksi tutkinnon osaksi. Hyväksymisestä päätetään tapauskohtaisesti kulloinkin voimassa olevien koulutusohjelmakohtaisten opetussuunnitelmien pohjalta. Opetus on Mikkelin ammattikorkeakoulun avoimissa jaksoissa koulutusohjelmien opetussuunnitelmien mukaista. Opinnot toteutetaan pääsääntöisesti iltaisin ja viikonloppuisin.

Savonlinnassa syksyllä 2005 järjestettävistä opinnoista suosikkeja ovat olleet keramiikka, tietokoneen ajokortit ja verkko-opintoina suoritettavat budjetointi ja taloudensuunnittelu sekä asiakassuhdemarkkinoinnin perusteet. Kevään 2006 aikana voi opiskella käden taitoihin liittyviä opintoja, esimerkiksi kuvallista ilmaisua ja elävän mallin piirustusta. Lisäksi tarjonnassa on erilaisia taloushallintoon ja markkinointiin liittyviä opintoja, kuten markkinoinnin suunnittelu ja mainoskampanjat sekä kirjanpito, tilinpäätös ja verotus. Terveysalan tarjonnassa on muun muassa lihaskuntoharjoittelun perusteita, ensiapua, hoitotyön perusteita sekä haasteellisen asiakkaan kohtaamista draaman keinoin. Myös erilaisia kieliopintoja on mahdollista suorittaa. Mikäli avoimen amk:n tarjottimelta ei löydy sopivaa opintojaksoa, kannattaa yhteyshenkilöltä kysyä myös niin sanotuista integroiduista opinnoista. Niihin opintojaksoihin, jotka ovat koulutusohjelmien tarjonnassa, voi tulla opiskelijaksi avoimen amk:n statuksella, mikäli ryhmässä on tilaa.

Opintoihin ilmoitaudutaan joko soittamalla, lähettämällä yhteyshenkilölle sähköpostia tai MAMK:in verkkosivuilla olevan koulutuskalenterin kautta. Siellä on myös tarkempaa tietoa opinnoista. Lisätietoja Mikkelin ammattikorkeakoulun Savonlinnan avoimen amk:n opinnoista: koulutussuunnittelija Aino Ahola, puh. (015) 550 8203, 040 746 7641, sähköposti: aino.ahola@mikkeli.amk.fi tai verkkosivuilta www.mikkeli.amk.fi/avoim.

Lisää tietoa valtakunnallisesta virtuaalisesta ammattikorkeakoulusta löytyy osoitteesta www.amk.fi.

PYÖRÄILLEN JA VAELTAEN SUOMESSA – HANKE

Kolmivuotista Pyöräillen ja Vaeltaen Suomessa –hanketta rahoittaa Etelä-Savon TE-keskuksen maaseutuosasto EU- ja kansallisin varoin. Toteutusalueena on koko Itä-Suomen Tavoite 1 -alue. Hanketta hallinnoi Mikkelin ammattikorkeakoulu. Länsi-Suomessa hankkeella on Vaasan ammattiopiston hallinnoima ”sisarhanke”, jonka kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Hankkeiden matkailun asiantuntijana toimii Ellare Oy.

Pyöräillen ja Vaeltaen Suomessa –hanke tuottaa ja markkinoi kotimaisille ja ulkomaisille markkina-alueille jälleenmyyntikelpoisia aktiviteettituotteita. Hanke pyrkii erityisesti avustamaan ja opastamaan tuotteistamisessa.

Tuotteistaminen

Tuotteistamisessa lähdettiin rakentamaan pakettien rinnalle omatoimisten vaeltajien ja pyöräilijöiden tuotteita, jotka toimisivat alueellisten ns. pilottikarttojen pohjalta. Ajatus on, että karttojen perusteella voitaisiin tehdä muutaman päivän mittaisia aktiviteettiretkiä, joihin liittyy majoitus. Karttojen tulee olla informatiivisia, helposti luettavia ja palvelujen tulee kohdentua kartalle selvästi. Lisäksi reitin alku- ja päätepisteeseen kiinnitetään huomiota, sinne täytyy päästä helposti molemmin päin.

Tuotteistamisapuun on erityisesti panostettu, koska tuotteiden tekeminen on työlästä. Suurin osa muista hankkeista sekä yhteistyökumppaneista on keskittynyt markkinointiin, ja tämä hanke toimii enemmänkin sisällön tuottajana. Tuotteistamisapua kohdistettiin myyjiin, joiden kautta tieto jalkautetaan yrityksiin. Näin syntyy toimintatapa, jolla turvataan tuotteistamisen jatkuvuus.

Suur-Saimaan kierros – fillariopas ilmestyi keväällä 2004; se on rengasreitti Savonlinnan, Mikkelin, Lappeenrannan ja Imatran välillä. Reitien kokonaispituus on 458 kilometriä. Reitillä kuljetaan kauniissa itäsuomalaisessa maalais- ja järvimaisemassa vilkkaita ja vieraanvaraisia kaupunkejakaan unohtamatta. Verkkaistemmat maalaispaikat ja mielenkiintoiset kaupungit monipuolisine palveluineen vuorottelevat sopivin väliajoin. Saimaa, Venäjän rajan läheisyys, Punkaharjun kansallismaisema, Olavinlinna, lossimatka, yöpyminen Saimaan rannalla ja monet muut viehättävät yksityiskohdat luovat upeat puitteet pyörämatkalle.

Fillarioppaan pyöräreitit on viitoitettu, ja viitoituksen jatkuvuudesta on huolehdittu yhteistyössä Tiehallinnon kanssa. Hanke on ryhtynyt yhteistyöhön liikenneministeriön kanssa, jotta pyöräilyreitit huomioitaisiin kevyen liikenteen kehittämishankkeissa.

Kertynyttä tuotekehitys- ja markkinointiosaamista on koottu siten, että se olisi mahdollisimman monen saatavilla. Hanke on tuottanut aktiviteettien tuotteistamis- ja markkinointioppaan, jota on jaettu hankkeeseen osallistujille. Opas on käytännönläheinen ja esimerkkeihin perustuva apu tuotteiden suunnittelussa. Tekeillä on ohjeistus matkailunäkökulman huomioimisesta vaellusreittien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Matkailun Edistämiskeskus on ottanut ylläpidettäväkseen pyöräily- ja vaellusaiheiset internetsivut.

Hyvä kartta ja reittien laatu ykkösasioita!

Kuluneen vuoden aikana hanke on testannut sekä pyöräily- että vaelluskarttoja. Tuotetestauksen lisäksi on tehty sekä kuluttaja- että matkanjärjestäjähaastatteluja. Haastatteluissa on arvioitu tuotetestauksen perusteella laadittuja karttoja. Ulkomaiset matkanjärjestäjät arvioivat pystyvänsä myymään ja pake-toimaan lisää tuotteita esitellyn kartan perusteella. Korkealaatuinen karttamateriaali on olennaisen tärkeää. Kartan täytyy tarjota perusinformaation ohella tietoa luonnosta ja alueen erityispiirteistä. Reittejä ja niiden vetovoimatekijöitä tulee kuvata riittävästi. Lisäksi kartan on sisällettävä kuvaus haasteellisuudesta ja sen on oltava visuaalisesti houkutteleva ja helppolukuinen.

Reittien suunnittelussa tulisi kiinnittää huomiota asiakasystävällisyyteen ja helppokäyttöisyyteen. Reitille tulee olla helppo päästä, ja sieltä tulee olla helppo poistua. Paras reitti on ympyräreitti tai reitti, joka alkaa hyvien liikenneyhteyksien ääreltä ja loppuu samalla tavalla. Tämä lisäisi reittien kävijämääriä huomattavasti. Reittien tulisi kiertää alueen matkailuyritysten kautta, jolloin ne voisivat tarjota palveluita reitin käyttäjille. Asiakaspalautteissa on tullut aivan selvästi ilmi, että tavallisen matkailijan kannalta käytetyin reitti on lyhyt reitti. Huomiota tulee kiinnittää reittien ylläpitoon. Opasteet ja reitin merkinnät tulee olla luetavissa, selkeitä ja mielellään useammalla kielellä.

Matkailualan ammattilaiset koolla Savonlinnassa

Pyöräile ja patikoi meillä ja maailmalla –seminaari keräsi joulukuun 2004 alussa Savonlinnaan matkailualan ammattilaisia ja opiskelijoita pohtimaan aktiviteettituotteita eri näkökulmista. Päivien aikana kuultiin Norjan pyöräilyliiton Sissel Jensethin ajatuksia pyöräilijöiden vaikutuksista Norjan matkailutuloon. Keskieurooppalaista näkökulmaa markkinasegmentointiin toi saksalainen matkanjärjestäjä Martin Schmidt. Seminaarin järjestelyistä vastasivat Mikkelin ammattikorkeakoulun matkailualan opiskelijat yhteistyössä Joensuun yliopiston tulkkio opiskelijoiden kanssa.

Tervetuloa seminaariin 30. – 31.1.2006

Jyväskylässä Hotelli Laajavuoressa järjestetään matkailuseminaari 30. – 31.1.2006. Seminaari käsittelee aktiviteettimatkailua kansainvälisillä markkinoilla ja puhujajoukko on kansainvälisestikin huipputasoa. Aktiviteettimatkailua tarkastellaan asiakkaan, markkinoiden ja tuotteistamisen näkökulmasta sekä eri markkina-alueittain.

Tuula Höglund (MAMK, Yrityspalvelut) ja
Pirjo Räsänen, matkailun asiantuntija (Ellare Oy)

MELOEN JÄRVI-SUOMESSA –HANKE

Melontamatkailu on kasvava trendi, joka tukee täysin Suomen imagoa puhtaasta ja rauhallisesta luonnosta. Melontamatkailun potentiaali voi vetää koko kesämatkailun kasvusuuntaan. Saksassa melontaa tarjoavien matkanjärjestäjien kasvuennuste on noin 15 prosenttia vuodessa.

Ongelmana on Suomen ainutlaatuisen järviluonnon mahdollisuuksien tuntemattomuus. Ruotsi markkinoi itseään tuhansien järvien maana, ja Puola on nostamassa päätään merkittävänä vesistömatkailukohteena. Suomen mahdollisuuksia ei ole osattu markkinoida. Isoksi osaksi siksi, ettei ole ollut sopivia tuotteita. Ruotsi kerää nykyään suurimman osan melontamatkailijoista Pohjolassa.

Syyskuussa 2004 alkanut Meloen Järvi-Suomessa –hanke tuotteistaa ja markkinoi eripituisia ja eri teemoilla olevia melontapaketteja ulkomaisille ja kotimaisille asiakkaille. Tarkoituksena on lisätä merkittävästi melontamatkailijoita Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnissa. Pitemmän aikavälin visiona on tehdä Suomesta melonnan kärkimaa Euroopassa.

Kolmevuotista EMOTR-rahoitteista hanketta hallinnoi Mikkelin ammattikorkeakoulu. Kohderyhminä ovat melontayritysten lisäksi myös kaikki matkailijoita palvelevat yritykset muun muassa majoitusyritykset, kyläkaupat, kuljetusyritykset. Hanke päättyi 31.8.2007. Hankkeessa käytetään hyväksi melontamatkailusta tehtyjä tutkimuksia, joita MEK ja Joensuun yliopisto ovat tehneet. Selvityksiä on tehty muun muassa ulkomaisen kysynnän ja kotimaisen tarjonnan kohtaamisesta, markkinoinnista ja kilpailijoista.

Tuottajat ovat viime vuosina kehittäneet paljon uusia melontatuotteita muun muassa erilaisien hankkeiden kautta. Nyt alkaa olla jo markkinoinnin vuoro näillä alueilla. Meloen Järvi-Suomessa –hanke vastaa tähän tarpeeseen.

seen. Asiakkaiden ja myyjien avustuksella olemassa olevat tuotteet paketoidaan kansainvälisille markkinoille sopiviksi. Yhteismarkkinoinnilla viedään Suomen melonta- ja vesistömatkailuimagoa Keski-Eurooppaan.

Melonta-alueittain luodaan yrittäjäverkostot tuotteistamaan yhteisiä tuotepaketteja. Tuotteistamisen tueksi järjestetään tarvittavaa koulutusta. Hankkeessa ei ole tarkoitus rakentaa uutta infrastruktuuria, vaan hyödyntää olemassa olevia reittejä sekä majoitus- ja oheispalveluja. Syntyneitä paketteja markkinoidaan suoraan kuluttajille ja matkanjärjestäjille. Heille markkinoidaan Euroopan parasta melontamaata, joka panostaa laatuun ja turvallisuuteen. Hanke tarjoaa yrittäjille muun muassa näkyvyyttä, tuotteistamistukea, yhteismarkkinointia ja yhteistyömahdollisuuksia.

Lisätietoja hankkeesta tuula.hoglund@mikkeliyamk.fi.

KANSAINVÄLISYYS AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Suomalaiset ammattikorkeakoulut ovat osa nk. Bolognan prosessia, jonka tarkoituksena on luoda yhtenäinen eurooppalainen korkeakoulutusalue. Bolognan prosessi vaikuttaa jokaisen opiskelijan arkeen muun muassa siten, että opintoviikot ovat muuttuneet opintopisteiksi, kansainvälisiä yhteistutkintoja suunnitellaan ja jokainen opiskelija saa valmistuttuaan tutkintotodistuksen liitteen, Diploma Supplementin.

Mikkelin ammattikorkeakoulun Kansainvälinen toimisto koordinoi ja markkinoi ammattikorkeakoulun kansainvälistä toimintaa, tukee henkilövaihdon ja vieraskielisen opetuksen järjestämistä sekä toteuttaa ja hallinnoi kansainvälisiä, erityisesti Venäjään liittyviä, projekteja.

Henkilövaihto matkailun koulutusohjelmassa

Matkailun koulutusohjelman tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat Sokrates-ohjelman partnerioppilaitokset, joita on 15 eri Euroopan maassa. Lisäksi bilateraalaisia sopimuksia on Hongkongissa, Thaimaassa ja Venäjällä toimivien oppilaitosten kanssa.

Savonlinnasta lähtee vuosittain noin 15 matkailun liiketoiminnan opiskelijaa vähintään kolmen kuukauden opiskelu- tai harjoittelujaksolle ulkomaille. Vastaavasti Savonlinnaan saapuu noin 10 ulkomaalaista matkailualan opiskelijaa joka vuosi. Vaihtomäärä on merkittävä suhteessa matkailun koulutuksen aloituspaikkoihin.

Koulutusohjelma järjestää kevätlukukaudella noin puolen vuoden opintoja vastaavan määrän englanninkielisiä opintokokonaisuuksia, joihin osallistuvat sekä suomenkieliset että vaihto-opiskelijat. Opiskelijat suorittavat yksittäisiä opintojaksoja tai tekevät moduulin yhteiseen, kansainvälisen verkoston toteuttamaan kokonaisuuteen. Luennoitsijoina ja ohjaajina toimivat sekä oman henkilökunnan että yhteistyöoppilaitosten jäsenet.

Opetushenkilökunnan kansainvälinen vaihto tapahtuu toistaiseksi lähinnä viikon mittaisina luennoitsijavierailuina molempiin suuntiin. Tavoitteena on päästä pitempiin, yhteistyötä syvemmin palveleviin yhteistyömuotoihin.

Verkostot

Matkailualan opetuksessa on toimivaa yhteistyötä: organisaatioiden ja henkilöiden, virallisia ja epävirallisia, paikallisia ja valtakunnallisia yhteistyöverkkoja. Erittäin tärkeitä opiskelijoiden, koulutuksen henkilökunnan sekä työelämän kansainvälistymisessä ja yhteistyön kehittämisessä ovat erilaiset

kansainväliset verkostot. Verkostot järjestävät omien toimintaperiaatteidensa mukaisesti tapahtumia ja tapaamisia alkaen kansainvälisistä opintokokonaisuuksista opiskelijoille aina tutkijatapaamisiin asti.

Savonlinnaan Puistokadulle syntyvän "matkailukorttelin" sisällöllinen kehittyminen antaa erityisesti mahdollisuuksia kansainvälisen yhteistyön lisäämiseen.

Mikkelin ammattikorkeakoulun Savonniemen kampuksen matkailualan koulutus on aktiivisesti mukana verkostoissa: ATLAS (The Association for Tourism and Leisure Education) www.atlas-euro.org, AEHT (The Association of Hotel and Tourism Schools) www.aeht.lu, PRIME (Professional Inter-university Management for Educational Networking) www.indutec.be ja SPACE (International Association composed of a network of European Institutions of Higher Education) www.space-eu.info

Lisätietoa kansainvälisestä vaihdosta osoitteista: www.cimo.fi ja www.samok.fi

Kirsti Litmanen
kirsti.litmanen@mikkeliyamk.fi

YLIOPISTOT JA AMMATTIKORKEAKOULUT PANOSTAVAT MAAKUNNAN OSAAMISEN KÄRKIALOILLE

Etelä-Savossa toimivien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen alue-strategia on valmistunut ja toimitettu opetusministeriöön. Opetusministeriö on pyytänyt yliopistoja ja ammattikorkeakouluja päivittämään vuonna 2002 laaditut aluestrategiat syyskuun 2005 loppuun mennessä. Etelä-Savossa on viiden eri yliopiston toimintoja (Helsingin yliopisto, Helsingin kauppakorkeakoulu, Kuopion yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Joensuun yliopisto) sekä kahden ammattikorkeakoulun (Mikkelin ammattikorkeakoulu, Diakonia-ammattikorkeakoulu) toimintoja.

Nyt valmistuneen aluestrategian ovat allekirjoittaneet kaikki näiden yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rehtorit.

Yhteistyötä korostetaan

Aluestrategia on ennen kaikkea yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä korostava strategia. Strategiassa on tunnistettu tutkimus- ja innovaatiotoiminnan keskeiset alat, joissa sekä yliopistoilla että ammattikorkeakouluilla on korkeatasoista tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja yhteistyötä alueen yritysten ja muiden innovaatorakenteen toimijoiden kanssa. Nämä alat ovat materiaalitekniikka, ympäristötekniikka, matkailu ja vapaa-aika, luomu, maaseutu- ja elintarvikeosaaminen, yrittäjyys- ja liiketoimintaosaaminen, kuitu- ja prosessiteknologia, puutekniikka, hyvinvointiosaaminen, ICT-palvelusovellusosaaminen sekä kulttuurituotanto, taito- ja taidealat. Kaikilla näillä aloilla on kehittymismahdollisuuksia, joita aluestrategia esittää vahvistettavaksi ja vakiinnutettavaksi.

Kärkihankkeilla edistetään maakunnan kehitystä

Aluestrategian tehtävänä on palvella maakunnan keskeisten toimialojen kehittämistä, luoda edellytyksiä uusien osaamisalojen ja elinkeinon synty- miselle sekä edesauttaa maakunnan yritysten ja palvelurakenteiden kilpailukykyistä kehittämistä tarjoamalla tutkimusosaamista ja edistämällä osaavan työvoiman saatavuutta.

Aluestrategian kolmen kehittämiskärjen muodostavat ne alat, joissa Etelä-Savossa on osoitettavissa kansallisesti ja kansainvälisesti korkeatasoista tutkimus- ja kehittämisosaamista, jotka ovat alueen elinkeinoelämän kannalta tärkeitä ja joilla on edellytyksiä kasvaa merkittäviksi osaamiskeskittymiksi. Nämä alat ovat materiaali- ja ympäristötekniikka, matkailu ja vapaa-aika sekä

yrittäjyys- ja maaseutuosaaminen.

Aluestrategia esittää kolme kärkihanketta: materiaali- ja ympäristötekniikan tutkimusyksikön vakinaistaminen, matkailu- ja vapaa-ajan osaamiskeskittymän toiminnan kehittäminen sekä yrittäjyys- ja maaseutuosaamisen yhteistyöverkoston vahvistaminen.

Aikuiskoulutuksen taso turvattava

Korkeakouluopetuksen osalta aluestrategia painottaa perusopetuksen kehittämistä ja turvaamista siten, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perustutkintoon johtavan koulutuksen aloittajataavoite pidetään vähintään nykytasolla.

Korkeakouluopetuksen painopisteenä strategiassa on aikuiskoulutuksen kehittäminen ja erityisesti maisteriohjelmien ja ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kehittäminen. Etelä-Savon maisteriohjelmien aloittajataavoitteeksi on asetettu 200 aloittajaa/vuosi ja ylempien ammattikorkeakoulututkintojen aloittajataavoitteeksi 140/vuosi. Avoimen yliopiston ja avoimen ammattikorkeakouluväylän kehittämistä tutkintoon johtavina väylinä painotetaan. Tavoitteena on myös toteuttaa vähintään yksi tutkijakoulu jollakin alueen tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kärkialalla.

Kuvio: Etelä-Savon nykyiset osaamis- ja innovaatorakenteet

Matkailun ja vapaa-ajan osaamiskeskittymän toiminnan kehittäminen

Matkailun ja vapaa-ajan osaamiskeskittymästä luodaan valtakunnallisen ja kansainvälisen osaamisen keskus, jossa Joensuun yliopisto, Mikkelin ammattikorkeakoulu ja yritystoimijat kehittävät alan koulutusta, innovaatiotoimintaa ja yritys yhteistyötä. Osaamiskeskittymän yhteydessä toimii matkailualan verkostoyliopiston koulutus, osaamisalan maisteriohjelma ja ammattikorkeakoulun matkailualan koulutus. Korkeakoulut kehittävät yhteistä kirjastoa ja tietopalvelua. Matkailun osaamiskeskuksen toimintaa pyritään jatkamaan ja laajentamaan uudella ohjelmakaudella. Alueellista, valtakunnallista ja kansainvälistä innovaatiotoimintaa laajennetaan kehittämällä innovaatioverkostoja ja käynnistämällä uusia tutkimus- ja kehittämishankkeita. Savonlinnan Innovaatiokeskus Oy kehittää innovaatioympäristöä Savonlinnan Puistokadun korttelissa. Innovaatiotoiminnan avulla houkutellessaan matkailupalvelujen kehittämiseen panostavia yrityksiä Puistokadun toimintaympäristöön. Toimintaympäristöön liittyy myös yritysautomotoiminta. Fyysinen toimintaympäristö valmistuu vuonna 2006, jolloin siellä työskentelee noin 100 alan asiantuntijaa ja yritysten toimihenkilöä. Toiminnan avulla lisätään osaamiskeskittymän ja koko alueen kiinnostavuutta kansainvälisten sijoittajien kannalta.

Matkailun ja vapaa-ajan osaamiskeskittymän keskeisenä menestystekijänä on, että innovaatioympäristön puitteissa pystytään kehittämään toimijoiden työnjakoa ja hyödyntämään synergiaetuja. Keskeisessä asemassa on uusien yhteistoiminnan mallien kehittäminen palvelualojen innovaatiotoimintaan.

Matkailun ja vapaa-ajan osaamiskeskittymän kehittämishanke pyrkii varmistamaan synergiaetujen syntymisen toimijoiden (yliopiston, ammattikorkeakoulun ja innovaatiokeskuksen) yhteistyön kautta, kehittämään toimintamallia ja lisäämään sen tunnettuutta.

Kai Andersin
hankepääällikkö
Mikkelin ammattikorkeakoulu

Lisätiedot aluestrategian sihteeristöltä:
Hankepääällikkö Kai Andersin, Mikkelin ammattikorkeakoulu, 040 7723371
Pääsihteerä Päivi Lehtonen, Mikkelin yliopistokeskus, 050 4098036
Johtaja Pellervo Kokkonen, Joensuun yliopisto, Savonlinnan kampus,
050 3030867
Johtaja Inkeri Nousiainen, Diakonia ammattikorkeakoulu, Pieksämäki,
040 5397110

Lähde

Etelä-Savossa toimivien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen aluestrategia (2005).

